

sta mai mult în capitală. Ne așteaptă munca. Și chiar de am putea rămîne, ne cam îndoiim să facem rost de bilete... că tare am fi vrut, s-o vedem pe *Coana Chirița*. Ne ducem cu nădejdea că dragii noștri prieteni de la Iași vor lua în seamă rugămîntea noastră: *poftiți și pe la Rediul Mare! Uă așteptăm!*" — ne-au scris Nicolae Surugiu, șef de club, și Vasile Taracioc, șofer.

*

Cerîndu-i o declarație pentru revista noastră, Ministrul Culturii, A. M. Lazarev, ne-a spus: „Înseși vastitatea și varietatea repertoriului care cuprinde piese de toate genurile sînt cele mai convingătoare dovezi ale maturității forțelor creatoare ale teatrului; drama eroică, comedia, satira, toate aceste genuri își găsesc interpreții cei mai nimeriți, Teatrul din Iași știind să folosească măiestria fiecărui actor pentru a reliefa conținutul pieselor. Alături de eroii trecutului, spectacolele teatrului reflectă în mod convingător viața oamenilor noi din R.P.R. Este deosebit de îmbucurător faptul că alături de maeștri ai scenei, colectivul teatral dispune de forțe tinere, talentate și bine pregătite, ceea ce constituie o garanție a viitorului acestui vechi teatru. Un cuvînt de caldă mulțumire se cuvine regizorilor și pictorilor scenografi, care au știut să monteze și să înceneze aceste spectacole“.

...Noi cei care am participat la acest turneu purtăm într-adevăr amintiri de neșters, bucuria de a fi cunoscut una dintre republicile marii Țări a Socialismului.

Și în această toamnă molcomă, bătrînul teatru al Iașului a căpătat, în confruntarea cu un public prieten, odată cu sărbătoreasca lui prăznuire, o infuzie nouă de tinerețe.

AL. POPOVICI

Spectacole și interpreți de valoare

Teatrul Muzical-Dramatic și Teatrul de Operă și balet „A. S. Pușkin“ din Chișinău au întreprins un turneu de trei săptămîni în Republica Populară Romînă, jucînd la Iași și în alte orașe un număr de spectacole interesante, care permit aprecieri elogioase la adresa artiștilor oaspeți.

S-au înfățișat lucrări variate ca gen și tematică, reprezentative pentru activitatea teatrului și a operei din capitala R.S.S. Moldovenești. De la renumita piesă a lui Lavreniev, *Descătușarea*, inspirată din frămîntările lui Octombrie 1917 (lucrare cunoscută la noi în țară sub titlul: *Ruptura*), pînă la comedia originală *Amarul dragostei* de Corneanu, de la feeria lui V. Alecsandri *Sînziana și Pepelea* la *Sărăcia nu-i cusur* a lui Ostrovski, prezentînd de asemenea *Omul și lupul* — piesă a autorului spaniol contemporan Angel Jimera — precum și o dramatizare după romantica povestire a scriitoarei ucrainene Olga Kobileanskaia: *O fată își caută norocul*, artiștii oaspeți au avut de parcurs o bogată gamă de personaje, cu atitudini, sentimente, trăiri, mentalități din cele mai deosebite.

Scenă din „Sinziana și Pepelea” de V. Alecsandri (Teatrul Moldovenesc de Stat — Chișinău)

De la început trebuie să recunoaștem că artiștii Teatrului Muzical-Dramatic din Chișinău au făcut față cu cinste și uneori chiar cu strălucire acestor modalități stilistice atât de diferite, ghidându-se totdeauna după un criteriu constant, acela al determinării caracterelor pe calea întrupării lor cât mai veridice. Față de unii din regizorii noștri, tentați câteodată să accentueze aspectele de exterior în conturarea stilului unui autor sau al unei epoci, regizorii teatrului din Chișinău au ales drumul mai dificil, dar care oferă cele mai autentice satisfacții artistice și anume acela al integrării stilului în structura intimă a personajului. Altfel spus, regizorii spectacolelor văzute de noi caută să determine particularitățile stilistice prin analiza caracterologică de adâncime.

De altfel, capitolul regiei socotesc că este cel mai tare, cel mai valoros din ansamblul calităților manifestate de colectivul care ne-a vizitat țara. Regizorul principal al teatrului, artistul emerit Victor Gherlac a pus în scenă *Descătușarea* în colaborare cu Nadejda Aronețkaia, al doilea regizor. Tot lui Gherlac i se datoresc spectacolele *Sinziana și Pepelea* și *Omul și lupul*. În tratarea impresionantei lucrări a lui Lavreniev, regia nu s-a lăsat antrenată de aspectele de masă ale evenimentelor revoluționare în dauna analizei psihologice. Dimpotrivă, ea a căutat să accentueze procesele interioare ale unor personaje ca Bersenev, Tatiana, Xenia, Artiom și să desvăluie astfel procesul mai complex al unei veritabile descătușări morale a oamenilor cinstiți care întâmpină revoluția. Scenele de confruntare a ideilor și tendințelor manifestate de membrii familiei Bersenev-Stube și de oamenii cu care aceștia vin în contact au fost urmărite cu minuțiozitate, marcându-se nuanță cu nuanță fiecare element nou intervenit în evoluția lăuntrică a personajelor. În felul acesta, subtextul piesei, care pune în evidență

semnificația eroicului Octombrie 1917, a câștigat în luminozitate, iar spectacolul a fost străbătut de un autentic suflu uman, lăsînd mult în urmă linia facilă a patetismului retoric.

În spectacolul *Omul și lupul*, regizorul Gherlac a căutat de asemenea să centreze acțiunea în jurul unui contrast de caractere. Procedul analitic a fost utilizat din plin, înlăturînd primejdia alunecării spre compoziția schematică a personajelor în conflict: moșierul Don Sebastian și ciobanul Manelic.

Sinziana și Pepelea de Alecsandri pune regiei probleme diferite. E vorba de justificarea și de interpretarea alegorică a feeriei. Sînt unii regizori care, înțelegînd greșit exigențele realiste, îngustează domeniul feericului și al miraculosului din basmele folclorice. Evident, procedul în cauză duce la sărăcirea mijloacelor tipizării artistice și — implicit — la risipirea conținutului. V. Gherlac a dovedit însă în *Sinziana și Pepelea* că feericul este nu numai justificat dar și necesar dezvoltării fondului de idei al unei lucrări dramatice astfel concepută de autor. Dificultatea constă numai în găsirea cheii care explică alegoria feeriei. Tocmai acest lucru i-a reușit regizorului Gherlac în realizarea scenică a piesei lui V. Alecsandri. El a rezolvat fără dificultate trecerea de la nota accentuată de realism — în prima parte a actului I — la miraculosul din actele următoare. Regizorul a tîlmăcit în limbajul feeriei ideea că rezolvarea stării nenorocite de mizerie și de incultură a maselor asuprite presupune înlăturarea monarhilor de operetă și pătrunderea poporului — personificat de Pepelea — la cîrmuire. Notele cotidiene introduse de autor pe parcursul feeriei au căpătat în viziunea regizorului valoarea unor sfichiuri satirice cu țintă precisă: politicianismul burghez.

Aceeași susținută preocupare pentru dezvoltarea sensurilor adînci ale textului dramatic s-a remarcat și în spectacolul *Sărăcia nu-i cusur*, pus în scenă de regizoarea Nadejda Aronțkaia. Nota specifică teatrului lui Ostrovski, cu atmosfera pustiitoare pe care o creează în jurul ei a căror logică e deviată de mirajul parvenirii prin ban, a fost împede accentuată. Neașteptata rezolvare din final, cu schimbarea de atitudine a lui Gîrdei Carpîci, s-ar fi convenit mai amănunțit pregătită, pentru ca sensul piesei să nu fie subordonat capriciului acestui personaj.

Un alt regizor cu care publicul nostru a făcut cunoștință cu ocazia recentului turneu al teatrului din Chișinău este E. Vengre, maestru emerit al artei din R.S.S. Moldovenească. Acesta activează la teatrul rus din același oraș, dar a pus în scenă și la teatrul moldovenesc, în calitate de invitat, spectacolul *O fată își caută norocul*, dramatizarea lui V. Vasilco după Kobileanskaia. E vorba de o povestire cu multe elemente romantice, ilustrații folclorice bogate, care impresionează prin delicatețea sufletească, prin candoarea și dramatismul de esență populară. Povestea nefericitei țigănci Mavra, a fiului ei, Griț, și a iubitei acestuia, Tatiana, ar fi putut să se rezolve în melodramă dacă regizorul n-ar fi evitat cu grijă linia care ar fi împins la facilitate și declamatorism. Prezența bogatelor și multicolorele referiri folclorice pe parcursul acțiunii, îmbinarea armonioasă a textului cu muzica și dansurile au împiedicat exagerările și au ținut în loc accentele melodramatice. În adevăr, muzica, dansurile, costumația — de o mare abundență — se împletesc în acest spectacol pînă la o totală identificare cu filonul epic, într-o sinteză originală.

Scenă din „Sărăcia nu-l cusur“ de Ostrovski (Teatrul Moldovenesc de Stat — Chișinău)

Fără îndoială, aceste valoroase contribuții regizorale nu ar fi putut fi puse în valoare fără colaborarea unor pictori scenografi talentați, dotați cu un simț ascuțit al proporțiilor și al efectelor scenice de culori. Cele mai multe montări sînt rezolvate plastic de maestrul emerit A. Șubin, artist de o mare sensibilitate, dotat cu o fantezie bogată și cu mult simț al ritmului pe care-l dă coloritul. În general, decorurile nu sînt încărcate, nu se face abuz de grosimi, dar perspectiva, simțul echilibrului și al detaliului semnificativ le conferă o pregnantă valoare dramatică. Astfel în *O fată își caută norocul*, o scenă importantă — aceea a primei întâlniri și a atracției irezistibile dintre Griț și Tatiana — se desfășoară într-un decor de exterior, pe un pod, în pădure. Podul acesta este așa fel realizat, însă, încît prin folosirea lui — cu dese urcușuri și coborîri pe trepte, cu atitudinile plastice pe care le îngăduie celor doi îndrăgostiți — se poate spune că îndeplinește un rol însemnat în desfășurarea acțiunii. Amintim de asemenea amploarea tablourilor de feerie din *Sinziana și Pepelea* care, fără nici o încărcare, fără nimic de prisos, dau un fior de monumentalitate sălbatică a naturii.

Am vorbit pînă aici de regizori și de cadrul scenografic al spectacolelor date de teatrul din Chișinău. Se cuvine să întregim această expunere cu cîteva cuvinte și despre interpreți. În primul loc trebuie să pomenim numele artistei emerite Ecaterina Kazimirova, artistă de sensibilitate și de o pregnantă intuiție a valorii fiecărui amănunt expresiv. Interpreta Sinzianeii întruchipează cu aceeași strălucire roluri de mare frămîntare lăuntrică, ca acele ale Tatianeii din *Descătușarea*, ori a celeilalte Tatiane, din *O fată își caută norocul*. Actrița de o mare vibrație tragică, E. Kazimirova stăpînește sala cu mijloace simple, cu privirile în care se oglindesc o infinitate de gânduri, cu un simplu gest al mîinii, ori cu o intonație șoptită. Scenele de nebunie din *O fată își caută norocul*,

de un profund dramatism, sînt jucate cu o decență și o simplitate care transfigurează cu totul personajul, lăsînd o adîncă impresie. Un actor de amplă dotare este și Arcadie Plăcintă, de asemenea artist emerit, a cărui interpretare din *Sărăcia nu-i cusur*, atît de variată și de convingătoare, a oferit publicului înalte satisfacții artistice. Artiștii din Chișinău abordează o întinsă gamă de roluri, nefiind limitați ca gen. Exemplul Ecaterinei Kazimirova, menționat mai înainte, ar fi suficient ca să argumentăm observația. Nu putem trece însă nici peste meritele similare ale lui Arcadie Plăcintă, la fel de expresiv în rolul unui bătrîn țigan din dramatizarea lui Vasilco după Kobileanskaia, ca și în Păcală, din feeria lui Alecsandri, sau în personajul amintit din piesa lui Ostrovski. Chiril Știrbul, artist al poporului, joacă la fel de impresionant în comandorul Bersenev din *Descătușarea* și face o viguroasă și memorabilă compoziție, folosind cu totul alte resurse, în Pirlea-Vodă din spectacolul Alecsandri. Artiști cu o marcată personalitate mai sînt: Domnica Darienco, artistă a poporului, pe care am urmărit-o în rolul țigăncii Mavra, V. Kokoț, artist emerit, Pavel Baracki, artiștii poporului C. Constantinov și M. Apostolov, V. Cupcea, T. Gruzin, artist emerit, F. Torpan, Constanța Tîrțău, R. Smirnova și enumerația este încă incompletă.

Pentru public ca și pentru oamenii noștri de teatru, spectacolele date de colectivele din Chișinău au fost interesante și instructive. Ele dovedesc o muncă serioasă, precum și accentuata preocupare a regizorilor și interpreților pentru valorificarea conținutului de idei, pentru sublinierea semnificațiilor profunde ale textelor. Multiplele observații făcute pe marginea reprezentanțiilor date de oaspeții noștri sînt apte a stimula și la noi discuții rodnice.

N. BARBU